

In het volgende fragment lezen wij hoe de boerenzoon Ferguut op weg gaat naar het hof van koning Artur, aangezien hij zo graag ridder van de Ronde Tafel wil worden. Nadat de koning hem tot ridder heeft geslagen, ontvangt hij zijn eerste opdracht. Maar nog voor hij die kan gaan uitvoeren, ontmoet hij de mooiste vrouw op aarde. Meer over de roman *Ferguut* (5600 versregels) en vele andere Arturromans is te vinden in het grote, derde hoofdstuk van Frits van Oostrom, *Stemmen op schrift*. Amsterdam 2006.

580	Sine dachvarde hilt hi wale Ende reet so lange berge ende dale Dat hi quam te Cardoel in Galen. Achter etene in der zalen Speelde Artuer die coninc Ende met hem menech jongelinc,
585	Die pine gehadt hadden vele. Die knape quam tote in die zele Gereden, daer hi den coninc sach. Hi groetene ende bat hem goeden dach. Die ridders loegen ende maecten spot
590	Omme dat so verre reet die sot. Die coninc groetene hoveschelike Weder ende vriendelike Ende seide: 'Vrient, God moet di horen, Uut wat lande bestu geboren?
595	Waer wiltu? Sech mi dine mesquame Ende dinen gerechten name.' 'Here,' sprac die knape, 'ic hete Ferguut. Om uwen wille quamic uut. Vader ende moeder maectic erre
600	Dat ic u volchde dus verre. Here, nu wetti mine gesciente. Onthout mi op grote verdiente. Ic wille u geven goeden raet, Die u niet en sal sijn quaet.'
605	Mijn her Keye mocht niet geswigen, Hine wilde niet achter laten bliven Sine gewoente no sine tale.

Hij maakte stevige dagreizen en reed net zo lang door berg en dal tot hij bij Cardoel in Wales aankwam. Daar vermaakten koning Arthur en menig jongeling zich na de maaltijd in de ridderzaal, na een inspannende dag. De knaap reed met paard en al naar binnen, helemaal tot bij de koning. Hij groette hem en wenste hem goedenavond. De ridders moesten lachen en dreven de spot met hem, omdat hij zomaar de ridderzaal was ingereden, de zot. De koning beantwoordde zijn groet op vriendelijke en hoofse wijze, en vroeg: 'Vriend, God zij je genadig. Waar kom je vandaan? Waar wil je naartoe? Zeg me wat eraan scheelt, en vertel me ook precies hoe je heet.'

'Heer,' sprac de knaap, 'ik heet Ferguut, en ik ben om u van huis vertrokken. Ik deed mijn ouders er geen plezier mee dat ik helemaal hier naartoe wilde, naar u. Heer, nu kent u mijn lotgevallen. Neem mij in dienst. Ik zal u grote diensten bewijzen, daar kunt u op vertrouwen, en veel goede raad geven, waarmee u uw voordeel kunt doen.'

Heer Keye kon zijn mond niet houden en gaf weer eens blijk van zijn onhebbelijkheid door schamper te spreken.

Hi sprac: ‘Knape, gi scijnt wale
 Soe ic best ane u versien can
 610 Eens coninx tale man.
 Die u hier sende moet wel varen,
 Bedi wi sijn sonder raet te waren.
 Hets waer datmen gescreven siet:
 “Dien God wille helpen en gebrect niet.”
 615 Behout u God, Onse Here, u leven,
 Wel goeden raet seldi ons geven!
 Hoe wel gelijcti enen ridder vroet,
 Ende ten wapinen schijndi goet.
 Ic en sach noit in enegher stat
 620 Enen ridder ghemaect bat.
 Van allen leden sidi volmaect
 Ende van vroscepen geraect.
 Die helm staet u so scone,
 Ic wane gi sijt eens coninx sone.
 625 In sach noit prince die bet hilt
 Den scacht, noch die bet droch den scilt.
 Deus, hoe wel sit u dat swert!
 Die riddere heft hem harde onwert
 Die jegen u comt; waert een gygant
 630 Ghi sloeget hem thoeft af al te hant.
 Die sot seide waer hier vormale,
 Dat hier soude comen indie zale
 Een ridder, die varen soude
 Ter swerter roken inden woude,
 635 Daer Merlijn woende menech jaer.
 Die riddere hi soude winnen daer
 Dat hoeft laken ende dien horen,
 Die menegen man doen hebben toren.
 Si hangen anden hals ere liebardinnen.
 640 Noit man contse gewinnen.
 Hi soude drierwerf blasen den horen,
 Dan sout die swerte ridder horen.

‘Knaap,’ zei hij, ‘ik zie wel aan u dat u een echte koninklijke raadsman bent. Degene die u hierheen heeft gestuurd mogen we wel dankbaar zijn, want we zitten toevallig net zonder raadsman. Het klopt wat je leest in de Bijbel: “Degene die God zijn hulp wil schenken, ontbreekt het aan niets.” Als God het u vergunt dat u in leven blijft, zult u ons heel wat goede raad kunnen verstrekken!

Wat ziet u eruit als een dapper ridder, zo goed met de wapens. Ik heb nog nooit ergens een beter ridder gezien. U bent volmaakt van lichaam en voortreffelijk in wijsheid. Die helm staat u zo fraai, u lijkt wel een koningszoon! Ik heb nog nooit een prins gezien die zijn lans en zijn schild beter wist te hanteren. Mijn God, wat hebt u uw zwaard voortreffelijk aangegord! De ridder die uw pad kruist mag wel voor zijn leven vrezen. U zou zelfs een reus nog onmiddellijk het hoofd afslaan!

Onze hofnar zei nog onlangs dat er hier binnenkort een ridder in de ridderzaal zou verschijnen die naar de Zwarte Rots in het woud zou willen gaan, waar Merlijn jarenlang gewoond heeft. Die ridder zou daar de hoofdsluier en de hoorn gaan veroveren die al voor menigeen een bron van leed zijn geweest. Ze hangen om de hals van een leeuwin, en nog nooit heeft iemand ze buit kunnen maken. Die ridder moet dan drie keer op die hoorn blasen, en dan zal de Zwarte Ridder dat horen.

Daer soude hi hem wijch moeten geven.
 Behout u God tien jaer u leven,
 645 Gi selt sien waer die roke staet.
 Here, onthoutene, hets mijn raet,
 Updat dat hi wille morgen vroe
 Heme maken ter roken toe.
 Her knape, ghi sult den horen halen
 650 Ende bringene ons doet ofte in qualen
 Den fellen ridder, swert alse een cleet,
 Die menigen gedaen heft leet.
 Ghi seles ontfaen groten lof
 Ende sult wel comen sijn in elc hof.'
 655 Mijn her Gawein was na verwoet.
 Hi siet wel dat hi niet en vroet
 Die knape, ende sprac: 'Her Keye,
 Sem mi die goede Meye!
 Hets waer ende hets dicke geseit:
 660 Die mont sprect dat int herte leit.
 Ghi hebt int herte nidechede.
 Ghi wart te borsten op die stede
 Gine hadt den cnape gereden op.
 Alte naghingel es u scop,
 665 Van spraken gelijcti enen putier.'
 Her Keye onstac als een vier,
 Nochtan dorste hijs togen niet,
 Want hi mijn her Gaweine ontsiet.
 Keye seide: 'Ic en seit om gene sake
 670 Maer dat ic speelde metten knape.'
 Die knape verstont herde wale
 Keys sceren ende sine tale.
 Herde gram was die jongelinc.
 Hi swoer: 'Ne waer die coninc,
 675 Her meester metten gevlochten hare,
 Gi sout uwes lijfs sijn in vare!
 Ic soude uwes scops wel sijn gewroken.'

Tegen die Zwarte Ridder moet hij dan vervolgens strijden. Als God u nog tien jaar schenkt, kunt u gaan kijken waar die Zwarte Rots is. Heer koning, ik raad u aan hem in dienst te nemen, opdat hij morgen vroeg naar de rots toe kan.

En u, heer knaap, u moet die hoorn gaan halen en ons... dood of gewond... de kwaadaardige Zwarte Ridder brengen die menigeen zo'n ellende heeft bezorgd. Daarvoor zult u grote lof ontvangen en aan ieder hof welkom zijn.'

Heer Gawein stikte bijna van woede, want hij had wel gezien dat de knaap nog maar weinig levenservaring had. 'Heer Keye,' zei hij, 'zo waarlijk helpe mij alle heiligen! Het is een alom bekende waarheid: waar het hart vol van is, loopt de mond van over. En úw hart loopt over van boosaardigheid! Als u deze knaap niet had kunnen beledigen, was u ter plaatse gebarsten. Uw spot is veel te beledigend, u kletst als een schooier!'

Heer Keye was laaiend, maar dat durfde hij niet te laten blijken, want hij had ontzag voor heer Gawein. 'Ik bedoelde het niet zo, ik maakte maar een grapje,' zei hij. Maar de knaap had Keyes spottende woorden maar al te goed begrepen en was danig in zijn wiek geschoten. Hij zwoer: 'Als het niet uit respect voor de koning was, heer meester-met-uw-gevlochten-haar, dan zou u moeten vrezen voor uw leven. Dan zou ik u uw spottende woorden wel betaald zetten.'

Mettien heft die coninc gesproken:
 'Nee vriend, het waer quaet gedaen
 680 Wildine hier vore ons allen slaen.
 Maect ons hier af een gestille,
 Hi saelt u betren tuwen wille.
 Segt mi, dat u God verde van lede,
 Waer naemdi die hoofde bede
 685 Die ghi achter u hebt geknocht?'
 'Here, ic loeft, ic beens bedocht:
 Viere dieve quamen naesten ane mi
 In een foreest, niet verre hier bi,
 Ende wilden hebben mijn part.
 690 Si waenden mi hebben vervaert.
 Si staken mi met haren speren
 Ende doen begonstic mi weren.
 Here, dese twee sloegic te doet
 Ende dandere ontfloen dore die noet.
 695 Dus ben ic hier comen vore u.
 Suldi mi onthouden nu?
 Ic wille u raetsman sijn twaren
 Ende morgen vroe so willic varen
 Halen den wimpele ende dien horen.'
 700 'Vriend,' seide die coninc, 'du waers verloren
 Ende du en waerst die ierste niet.
 Hen was noit man die danen sciet
 Noch die den ridder conste ontgaen;
 Up dat en willic di niet ontfaen.'
 705 'Here,' sprac die knape, 'wete God
 U riddere hout met mi sijn spot.
 Soe hulpe mi God uut alre noet,
 Ic salre varen, in blive doet.'
 'Ja vriend, ic sal di onthouden.
 710 Onse Here moete di behouden.'
 Harde blide was die knape
 Datmen onthilt ende te gemake.

Toen mengde de koning zich in het gesprek: 'Nee vriend, het zou een slecht plan zijn als u hem hier voor ons aller ogen zou doden. Laten we erover zwijgen, als u wilt zal hij het wel met u goedmaken. Moge God u behoeden voor alle leed, en zeg me toch waar u die twee hoofden vandaan hebt die u aan uw zadel hebt geknoopt?'

'Heer, dat wil ik u wel vertellen. Er kwamen onlangs in een bos hier in de buurt vier roofridders op me af die me mijn paard afhandig wilden maken. Ze dachten dat ze me angst konden aanjagen en staken me met hun speren, maar toen ben ik me gaan verdedigen. Deze twee heb ik gedood, heer, en de andere twee zijn op de vlucht geslagen. En zo ben ik hier beland. Wilt u mij in dienst nemen? Ik wil werkelijk uw raadsman worden, en morgenvroeg zal ik eropuit trekken om die sluier en die hoorn te gaan halen.'

'Vriend,' antwoordde de koning, 'het zou je dood worden. Je zou de eerste niet zijn. Er is daar nog nooit iemand levend vandaan gekomen en uit de handen van die ridder ontsnapt. Op die voorwaarde wil ik je niet in dienst nemen.' 'Heer,' sprak de knaap, 'bij God, uw ridder hier heeft de spot met mij gedreven. En daarom... God moge me bijstaan in alle nood! ...zal ik ernaartoe gaan, ook al kost het me m'n leven.' 'Afgesproken dan, vriend, ik neem je in dienst. Moge Onze Heer je behoeden.'

De knaap was danig in zijn schik dat hij aan het hof in dienst was genomen.

715 Orlof hi den coninc bat,
 Hi wilde herbergen varen in die stat.
 Die coninc gafne hem blidelike,
 Want hi waende sekerlike
 Dat hi geherbercht ware
 Ende seide: 'Vrient, alse du wils, vare.'

 720 Die knape keerde uten hove sciere,
 Hine hadde gene dode chiere.
 Hi reet blide achter die port
 Up ende neder, weder ende vort.
 Daer en sprac niemen jegen hen
 No enseide: 'Comt herbergen',
 725 No hi en bat niemen sijn huus
 Ende voer stille alse een muus
 Achter straten, sijn spere up heven.
 Doe viel een herde groet regen
 Ende maecten nat al toter huut.
 730 Hi voer emmer alse een bruut,
 Van watre hi algader seep.
 Tachterst hi sinen scacht gegreep
 Ende stacken onder enen ouden boem.
 Die regen nam sijns goeden goem
 735 Van vake heldi thoeft mettien.
 Ene joncfrouwe heften versien.
 Met vake sachsine beuaen
 Ende es vollec tote hem gegaen
 Ende groeten ende vragede watti sochte,
 740 Waer omme hi daer den regen vlochte.
 'Joncfrouwe, hadde mi yeman geleent
 Sijn huus, in ware dus niet bereent.
 Herbercht mi, joncfrouwe scone
 Tameer, dat u God lone!'

745 Al lachende sprac die joncfrouwe:

Hij vroeg de koning permissie te vertrekken, want hij wilde in de stad onderdak gaan zoeken. De koning gaf hem toestemming, in de veronderstelling dat hij al een onderkomen had: 'Ga heen, vriend, zoals je wilt.'

Opgewekt vertrok de knaap van het hof en hij reed vrolijk kriskras door de stad. Niemand sprak hem aan of nodigde hem uit binnen te komen, en hij verzocht ook nergens om onderdak. Stilletjes reed hij door de straten, met opgeheven lans. Het begon hard te regenen en hij werd nat tot op zijn huid, maar nog steeds reed hij rond als een onnozele sukkel. Hij droop van de regen en uiteindelijk greep hij zijn lans en stak die in de grond aan de voet van een oude boom. Nog steeds regende het pijpenstelen en hij begon te knikkebollen van de slaap.

Een jonkvrouw merkte hem op. Ze zag hoe hij door slaap overmand werd en snelde naar hem toe. Ze groette hem, vroeg wat hij zocht en waarom hij daar voor de regen stond te schuilen.

'Jonkvrouw, als iemand mij gastvrijheid had verleend, was ik nu niet zo natgeregend. Verschaf me voor vandaag onderdak, schone jonkvrouw, en God zal het u lonen.' Het meisje lachte en zei:

'Here,' sprac soe, 'bi mire trouwe,
 Te herbergene mi niet en besteet.
 Dore uwen wille eist mi leet.
 Dit huus es sconinx camerlinc,
 750 Het es mijn vader ic ben sijn kint.
 Up ene vorworde blijft hier tamere:
 Ic ans u wel, willet mijn here.
 Hi sal van hove comen saen.
 Eest heme leet, gi sult wech gaen,
 755 Want waert minen vader leet,
 In mochte u houden niet, Godweet.'
 'Joncfrouwe, in bidde nemmer twaren.
 Ic sal gerne henen varen
 Eest heme leet, alse hi comt.
 760 In wille niet dat hijs u veront.'
 Ferguut beette neder saen
 Ende quam in dat huus gegaen
 Daermen heme dede ere groet.
 Die joncfrowe in die camere scoet,
 765 Enen mantel si halen ginc
 Dien si omme den knape hinc
 Alse hi uut hadde sine wapine al.
 Twee knapen daden inden stal
 Sijn ors ende daden hem af tgereide.
 770 Doe versagen si die hovede beide
 Die ane daertsoen gehangen waren.
 Sere begonsten si hen vervaren.
 Tote Fergute sijn si comen
 Ende vrageden, waer hi hadde genomen
 775 Die hovede die hingen ant gereide.
 Ferguut hem algader seide
 Hoe hi den dieven tleven nam
 Ende hoe hi inden woude quam.
 Die joncfrouwe ende die knapen bede
 780 Seiden dat hi stoutheit dede.

'Heer, ik heb het recht niet iemand onderdak te verlenen, het spijt me. Dit is het huis van mijn vader, de kamerheer van de koning, en ik ben zijn dochter. Wat mij betreft kunt u hier vandaag wel blijven, op voorwaarde dat mijn vader het goedvindt. Hij zal zo dadelijk wel thuiskomen van het hof. Als het niet in orde is dat u blijft, dan zult u weer moeten gaan, God weet het.'

'Jonkvrouw, dan zal ik niets meer van u vragen. Wanneer uw vader thuiskomt en hij keurt het af, dan zal ik vertrekken. Ik zou niet willen dat hij het u kwalijk neemt.' Ferguut steeg af en ging het huis in, waar men hem met veel eerbetoon ontving. De jonkvrouw schoot een vertrek in. Daar haalde zij een mantel die zij de knaap om de schouders hing nadat hij zijn wapenrusting had afgelegd. Twee dienaren brachten zijn paard naar de stal om het van zijn teugels te ontdoen. Ze zagen de twee hoofden die aan het zadel hingen en werden doodsbenauwd. Ze gingen naar Ferguut toe om hem te vragen waar hij die hoofden aan zijn zadel vandaan had. Ferguut vertelde uitgebreid hoe hij de roofridders gedood had en hoe hij in het bos terecht was gekomen. De jonkvrouw en de beide dienaren vonden dat hij een kranig staaltje van dapperheid had vertoond.

Ferguut was wel te gemake:
 Heme en lette geene sake,
 Hi sat bi enen groten viere
 Ende hadde omme heme den mantel diere.
 785 Si hadden onder hem tween groet spel.
 Hi bequam der joncfrouwen wel.
 Haer dochte, datsi nie hadde bekant
 Scoenre ridder in enech lant,
 790 Haddire hem gehouden naer.
 Ene witte broec, ru alse een haer
 Haddi ane ende twee quade scoen,
 Die heme sijn vader hiet ane doen.
 Nie sint dat hi van huus sciet
 En waren si verporret niet.
 795 Dus hebben si onder hem tween geseten
 Tote gereet was dat eten.
 Van ere fonteinen hietmen bringen
 Water dien tween jongelingen.
 Si dwoegen ende gingen sitten
 800 Neder op een pellen witten.
 Voer heme stont ene tafle gerecht,
 Daerop een nap die sere lecht,
 Want inden cop stont menech steen
 Die bi nachte claerre scheen.
 805 Men brochte heme wijn ende clarheit
 Ende die gerechten wel bereit,
 Dier es hem so menech comen
 Dat icse u niet en wille nomen.
 Ten etene saten si soe vele,
 810 Tes die camerlinc in die zele
 Es comen, die van hove quam.
 Sine dochter hi vernam
 Etende mettien jonchere.
 Het wonderde heme herde sere,
 815 Want sine was gewone niet.

Ferguut was danig in zijn schik: het ontbrak hem aan niets en hij zat bij een warm vuur met een kostbare mantel om zijn schoulers. Ze hadden veel plezier met elkaar en hij viel goed bij de jonkvrouw in de smaak. Ze dacht bij zichzelf dat ze nog nooit, nergens, zo'n knappe ridder had gezien. Had hij nu ook maar ridderlijke manieren en kledij gehad! Maar hij droeg een witte broek, ruw als een haren kleed, en een paar lelijke schoenen die hij van zijn vader had moeten aantrekken. Ze waren niet van zijn voeten geweest vanaf het moment dat hij van huis was gegaan.

Zo zaten ze bij elkaar tot de maaltijd bereid was. Er werd water uit een bron gebracht voor de beide jonge mensen. Ze wasten hun handen en namen plaats op een wit tapijt. Er was een tafel voor hen opgesteld met een schitterende drinkschaal erop, ingelegd met talloze edelstenen die glansden in het donker. Er werd witte en rode wijn geschonken en er werden zo veel heerlijke gerechten opgediend dat ik ze u niet allemaal kan noemen.

Ze zaten net zo lang aan tafel tot de kamerheer van de koning binnenkwam, terug van het hof. Hij zag hoe zijn dochter zat te eten met een jongeman en het verbaasde hem hogelijk, want zoiets was helemaal niet haar gewoonte.

Tierst datten die joncfrouwe siet
 In hare ansichte wart si roet.
 Vollec si jegen hem op scoet
 Ende Ferguut heftene versien
 820 Ende wart oec op mettien.
 Die hoge man ende die vroede
 Hietse beide sitten met goede.
 Si gingen beide sitten neder.
 Die camerlinc viel met hen weder.
 825 Hi was een harde hovesch man.
 Den knape hi vragen began
 Of hi die herberge wan met crachte.
 ‘Here, neen ic, in hads gedachte.
 In dede noit man no wive quaet
 830 Noch dus gedane overdaet.
 Op ene vorwerde quamic hare:
 Waert dat u bequame ware
 Also gi quaemt, so mochtic bliven.
 Men soude mi niet verdriven.
 835 Maer es dat sake dat u es leet,
 Ic rume u herberge gereet.
 Dus hiet mi bliven dese joncfrouwe.’
 ‘Vrient,’ sprac die here, ‘op mijn trouwe!
 Mine herberge ontseggic u niet,
 840 Ic wille, men doe dat gi gebiet.
 Ic weets hare danc in minen sinne,
 Datsi u herberchde hier inne.
 Ic wille datsi u eere daer si mach.
 Waer di die knape, die ic sach
 845 Heden voer den coninc?’
 ‘Jaic, here,’ sprac die jongelinc,
 Een ridder hilt daer met mi sijn scheren.
 Moetic leven, het sal hem deren
 Ende segt, dat ict hem ontbiede,

Zodra het meisje haar vader zag, verschoot ze van kleur. Ze sprong overeind, samen met Ferguut, die de man ook had opgemerkt. De goede, hooggeboren heer zei hun vriendelijk weer te gaan zitten.

Dat deden ze, en de kamerheer kwam bij hen zitten. Hij was een zeer hoofs man en vroeg de knaap of hij zijn onderdak met geweld verkregen had. ‘Neen, heer, geen sprake van! Ik heb nog nooit iemand kwaad gedaan, laat staan dat ik zoiets gewelddadigs op mijn geweten wil hebben. Ik kwam hier op één voorwaarde: ik zou alleen blijven als u dat bij uw thuiskomst zou goedkeuren. Dan zou ik niet weggestuurd worden. Maar wanneer het u hindert, verlaat ik uw huis op staande voet. Op die voorwaarde vroeg de jonkvrouw me te blijven.’

‘Vriend,’ sprac de man, ‘op mijn woord! Mijn gastvrijheid zal ik u niet onthouden. Ik wil dat er alles voor u gedaan wordt wat u wilt en ik ben mijn dochter er dankbaar voor dat ze u hier gastvrijheid heeft verleend. Ook zij moet u eren zo veel ze kan. Bent u trouwens niet de knaap die ik vandaag bij de koning heb gezien?’

‘Ja, dat ben ik, heer,’ sprac de jongeling. ‘Er was daar een ridder die me beledigd heeft en dat zal hem berouwen, als ik tenminste mag blijven leven. Vertel hem maar dat ik hem uitdaag

850 Dat hijs sal hebben sine miede
 Ende datse hem sdorpers sone sal geven,
 Dat hine bescope, moet hi leven.’
 Dus sprac die cnape te sinen wert.
 Die taflen dedemen op ter vert,
 855 Si waren blide ende loegen.
 Men brochte hem water ende si dwoegen.
 Doe brochtemen hen den goeden wijn
 Ende elc dranc een lettelkijn.
 Daerna soe brochtemen hem dat cruut.
 860 Die joncfrouwe naems ende Ferguut,
 Die here nam oec, ende mettien
 Gingen si sitten onder hen drien
 Ende spraken omme meneger hande sake.
 Die camerlinc vragde den knape
 865 Hoe hi ten hove was geraect,
 Ofte hi noch ridder ware gemaect.
 Die knape swoer: ‘Semmi togen mijn!
 Here, ic wane wel ridder sijn.
 Mi wapende die dorpe man
 870 Alsic te hove dienen quam.
 Sijn ors gaf mi Somilet;
 En es geen beter tote Market.
 Hi gaf mi helm, swert ende scilt,
 Ic wane noit coninc beteren hilt.
 875 Here, dus quamic hier gevaren.
 Ic wane ridder sijn te waren.
 Hen es ridder in sconinx zale,
 Ware wi gewapent even wale
 Ende ic ware op grauweele,
 880 In gaver niet omme enen canele
 Haddic mijn strael ende mijn gysarme.’

en dat hij zijn verdiende loon zal krijgen voor het feit dat hij met mij spotte, en dat dat loon hem zal worden uitbetaald door een boerenzoon, mocht die het nog meemaken.’ Zo sprak de knaap tot zijn gastheer.

Vervolgens werd de tafel weggenomen. Ze lachten vrolijk, er werd weer water gebracht en zij wassen de handen. Toen werd er een heerlijke dessertwijn geschonken, waarvan ze een weinig dronken, waarna er specerijen gebracht werden. Het meisje nam er wat van, evenals Ferguut en de gastheer, en daarna gingen ze gedrieën bijeen zitten en spraken ze over van alles en nog wat. De kamerheer vroeg aan de knaap hoe hij zo aan het hof verzeild was geraakt, en of hij al tot ridder was geslagen.

De knaap bezwoer hem: ‘Heer, bij het licht van mijn ogen, ik denk eigenlijk dat ik al ridder ben. Een boer heeft me mijn wapenrusting gegeven toen ik eropuit trok om aan het hof te gaan dienen. Dat was mijn vader, Somilet, en hij gaf me ook zijn paard, er is geen beter paard te vinden tussen hier en Marquettes! Hij gaf me een helm en een zwaard en een schild; nog nooit bezat een vorst iets beters. En zo, heer, kwam ik hierheen. Ik zie mezelf echt als ridder. Er is geen ridder aan het hof van de koning tegen wie ik het in het strijdperk niet zou durven opnemen, als we beiden even goed bewapend waren. Ik zou niets vrezen, als ik mijn werpspies en mijn strijdbijl maar bij me had.’

Die goede man greepen in sinen arme,
 Hi hoerde wel dat hi dom van sinne
 Was ende sprac: 'Lieve minne,
 885 Wildi horen na minen raet,
 Hine sal u niet sijn quaet
 Ende gine comt nemmer in die stat,
 U en saels wesen te bat.'
 Ferguut sprac ten camerlinc
 890 Ende seide: 'Wildi enege dinc
 Te mi wart, die ic doen mach,
 Dat willic doen nacht ende dach.
 Of ghi iet wilt, segt uwen wille,
 Ic sal u horen ende swigen stille.'
 895 'Ghi hebt recht, het sal u vromen,
 Daer sal u alle doget af comen.
 Morgen seldi sijn ridder nuwe.
 Men sal u nemen die cledere uwe
 Ende geven u andre die beter sijn
 900 Ende scoenre ten trouwen mijn.
 Dan selen wi vore den coninc gaen,
 In uwen hals sal hi u slaen
 Ende gorden u tswert met sinen handen.
 Dan suldi ridder sijn te handen.
 905 Dus es die sede in dit lant.
 Ic sal u selve metter hant
 Spannen u sporen ane uwen voet
 Morgen, vore menegen ridder goet.
 Sijt goedertieren ende wijs.
 910 God meerre uwen prijs!
 Harde serich was Ferguut
 Datmen hem sine cleder uut
 Doen soude, die hi van huus brochte.
 Droeve was hijs in sijn gedochte.
 915 Ferguut sprac te sinen wert:
 'Trouwen, mi waers liever ontbert
 Dan gijt mi heden daet geloven
 Datmen mi sal mine cleder roven.

De goede man sloeg zijn arm om hem heen; hij merkte wel dat Ferguut een beetje dom was, en sprac: 'Lieve vriend, luister naar mijn raad. Dat zal je goed doen en je zult er niet slechter van worden.' Ferguut antwoordde de kamerheer: 'Als ik iets voor u kan doen, dan zal ik dat doen, dag en nacht. Zeg me wat u wenst, ik luister en houd mijn mond.'

'Je hebt gelijk, je zult er baat bij hebben en er zal niets dan goeds van komen. Morgen ben je een nieuwe ridder: je kleding en schoenen zullen verruild worden voor andere, meer passende, en dan gaan we naar de koning toe, die jou de ridderslag zal geven en je eigenhandig je zwaard zal omgorden. En dan ben je ridder, zo gaat dat hier in dit land. Ikzelf zal je morgen de sporen aan je voeten doen, ten overstaan van menig goed ridder. Wees vervolgens goedertieren en wijs en God zal je roem vermeerderen!'

Het was Ferguut droef te moede bij de gedachte dat hij de kleding die hij van huis had meegebracht moest afstaan, en hij zei tot zijn gastheer: 'Heus, ik had veel liever gehad dat u me zojuist niet overgehaald had mijn kleding te verruilen voor iets anders.'

920 Het sal mi seker leet sijn
 Nemt men die cleder mijn,
 Die mi mijn vader ane dede.
 Ic waenre speelt die duvel mede.
 Mi maecte ridder, alsic hier quam,
 Somilet die dorp man.
 925 Her wert, hoert mi al lettelkijn:
 Nu salic twee waerf ridder sijn.’
 ‘Ghine selt niet, te minen trouwen!
 Nieman en mach riddere touwen
 Hine si ridder, dat seegic u.
 930 Ende ghi hebt mi geloeft nu
 Dat ghi doen sout dat ic wilde.
 Ic ben die u vort an hilde
 Over gherecht logenere,
 En doedi niet dat ic beghere,
 935 Trocti achter van deser dinc.’
 ‘Neen ic, here,’ sprac die jongelinc,
 ‘In maecht laten, hets te spade.
 Ic wille volgen uwen rade.’
 Die here riep te hem twee knapen
 940 Datsi heme lichten; hi wilde gaen slapen.
 Doe stonden si op ende quamen
 In ene camere, daer si vernamen
 Gescreven menegerhande dier.
 Doe sprac die wert: ‘Ferguut, blijft hier
 945 Ende slapet met gemake.’
 Hi leerde hem menegerhande sake
 Binnen der nacht, dien jonchere,
 Die hem quamen te groter ere.
 Daer lach een bedde pellowijn
 950 Ende twee linlaken sidijn,
 Daermen op leide dien knape.
 Wel saen waert hi in slape.

Als de kleding die ik van mijn vader gekregen heb me afgenomen wordt, zal ik daar verdriet van hebben. Ik zou denken dat de duivel in het spel is. De boer Somilet heeft me al tot ridder geslagen, voor ik hier naartoe kwam. Beste gastheer, luister nou: dan ben ik twee keer ridder!

‘Nee, dat ben je niet, geloof me. Ik zeg je dat niemand een ander tot ridder mag slaan als hij niet zelf ridder is. En je hebt me net beloofd dat je zou doen wat ik wilde. Ik zou nog gaan denken dat je een leugenaar bent als je die belofte niet nakomt en niet doet wat ik wil.’ ‘Nee, heer,’ gaf Ferguut toe, ‘ik zal het doen, het is nu te laat. Ik zal uw raad volgen.’

Toen riep de kamerheer twee knechten die hem moesten bijlichten, want hij wilde gaan slapen. Ze stonden op en kwamen in een kamer waar allerlei dieren op de wand geschilderd waren. ‘Blijf hier, Ferguut,’ sprak zijn gastheer, ‘en rust lekker uit.’ De man had de jongeling die avond heel wat geleerd wat hem nog goed van pas zou komen.

Het bed dat in de kamer stond was overdekt met een kostbare spreij en twee zijden lakens. Daarop strekte de knaap zich uit en al spoedig was hij in diepe rust.

Die camerlinc wilde slapen gaen,
 Sire dochter riep hi saen
 955 Ende hiet datsi hem cleder sochte
 Ende sise dien knape brochte
 Morgen else hi op steet.
 ‘Here,’ seitsoe, ‘si sijn gereet.’
 Si gingen alle slapen doe
 960 Alden nacht tote smorgens vroe.

Die camerlinc stont op betide
 Ende hiet halen dat gesmide
 Ende dede sadelen hare twee perde.
 Die joncfrouwe liep in hare werde
 965 In ene camere tenen fortsiere
 Ende traker ute die cleder diere.
 Si liep daer die knape lach bat af
 Ende wecten. Si hem die cleder gaf.
 Hi namse ende hefse ane gedaen.
 970 Gecelet ende gescoit was hi saen.
 Vollijc hi buter cameren ginc.
 Wel behages den camerlinc.
 Men brochte heme vollic haer rossiden,
 Want si te hove wilden riden.
 975 Ferguut en voerde te hove wert
 Van sinen harnasche meer dan een pert.
 Ne geen ander hi en rochte
 Dan dors dat hi van lande brochte.
 Ander joncfrouwe nam hi orlof.
 980 Si maecten hem beide in dat hof.
 Die coninc was van messen comen.
 Een scaec bert haddi genomen
 Ende soude scaec hebben gaen spelen.
 Alsi quamen inder zelen
 985 Soe beeten si wel saen
 Ende gingen vore den coninc staen.

De kamerheer riep voor hij zelf ook ging slapen zijn dochter bij zich en gaf haar opdracht kleding voor de knaap bij elkaar te zoeken en die hem morgen, als hij opstond, te brengen. ‘Heer, alles ligt al klaar,’ was haar antwoord. Daarna gingen ze allemaal naar bed en sliepen tot de volgende morgen.

De kamerheer stond vroeg op, liet paardentuig halen en twee paarden voor hen beiden opzadelen. Het meisje haalde uit een kist in haar kabinet dure kleding tevoorschijn die ze de knaap in zijn slaapkamer bracht. Ze wekte hem en overhandigde hem de kleren, die hij vervolgens aantrok. Weldra stapte hij gekleed en geschoeid zijn kamer uit. De kamerheer bekeek hem met genoegen. De strijdrossen werden hun gebracht en ze maakten zich op om naar het hof te gaan. Van zijn oorspronkelijke uitrusting nam Ferguut alleen zijn paard mee; hij wenste geen ander dan het paard dat hij van huis had meegebracht. Hij nam afscheid van de jonkvrouw en samen met haar reed hij verder naar het hof.

De koning kwam juist terug van de mis en wilde gaan schaken. De twee mannen kwamen bij de ridderzaal, stegen af en gingen voor de koning staan.

Die ridders besagen sere
 Fergut, dien jonchere
 Ende seiden, datsi noit en sagen
 990 Scoenre man van sinen dagen.
 Ferguut groette den coninc.
 Een mantel hem ane den hals hinc,
 Wel vollec hine af dede.
 995 Sijn weert leerde hem die hovesscede.
 Doe bleef hi inden roc van sindale
 Al bloet; hi stont hem herde wale.
 Voer den coninc stont hi ververt.
 Die here quam gegaen, sijn wert,
 Die heme in sijn ore seide
 1000 Dat hi viele op sijn knien beide
 Ende bade den coninc, of hi woude,
 Dat hine ridder maken soude.
 Die knape wel sinen wert verstoet
 Ende viel neder op sconinx voet
 1005 Ende bat herde oetmoedelike
 Arture, den coninc rike
 - Hi was van verren te hem gesant -
 Dat hine ridder make te hant.
 Die coninc heft den knape versien
 1010 Ende hieten op staen mettien.
 Die knape seide: 'Lieve here,
 Van u en scedic nemmermere
 Ghi engeft mi ridders abijt.'
 'Ic geeft u, segt mi wie gi sijt,
 1015 Lieve knape, ic wilt weten.'
 'Ja here, hebdijs nu vergeten?
 Ic ben die knape, wetekeye!
 Daer met scopte mijn her Keye.
 Also betre mi God mine saken
 1020 Ic waent heme noch te sure maken!'

De ridders bekeken Ferguut van alle kanten en zeiden dat ze nog nooit zo'n knappe man van zijn leeftijd hadden gezien. Ferguut groette de koning en trok snel zijn mantel uit. Dat hoofse gebaar had hij van zijn gastheer geleerd. Eronder droeg hij alleen nog een kledingstuk van zachte zijden stof, dat hem schitterend stond. Bedremmeld stond hij voor de koning, tot zijn gastheer hem in zijn oor fluisterde dat hij moest knielen en de koning moest vragen of hij hem alstublieft tot ridder wilde slaan. De knaap begreep het, viel neer aan de voeten van koning Arthur en vroeg de machtige vorst oetmoedig hem, die van zo ver gekomen was, tot ridder te slaan.

De koning bekeek de knaap en zei hem op te staan. 'Lieve heer,' zei Ferguut, 'ik zal niet eerder van u vandaan gaan voor u me de ridderuitrusting geeft.' 'Die geef ik u, lieve knaap, maar ik wil graag weten wie u bent. Zeg me dat.'

'Ach heer, bent u dat vergeten? Voorzeker, ik ben die knaap met wie heer Keye zo de spot dreef. Moge God het me vergunnen dat ik het hem nog betaald kan zetten!'

‘Vrient,’ sprac die coninc, ‘laet gewerden,
 Dat willic tusschen u beverden.
 Heft hi jegen u iet messeit,
 Hi wilt u betren, hets hem leit.’
 1025 Doe quam mijn her Gawein gelopen
 Ende heft ten coninc gesproken,
 Want hi den knape wel verstoet.
 ‘Here,’ seit hi, ‘en es niet goet
 1030 Dat mijn her Keye die ridder vremde
 Versprect; hem sals berouwen in dende.
 Also dede hi mijn her Pertsevale
 Verjagede hi met sire tale,
 Maer ghi moetet hem nu vergeven.
 Doet desen knape wapine geven.
 1035 Ghine mogeter hem niet ontsecgen.
 Wat latine vore u voete leggen?’
 Mijn her Gawein seide: ‘Her coninc,
 Ic bade gerne den jongelinc
 1040 Dat hi mi tenen geselle ontfinde.
 Gerne namic sine wandelinge.’
 Die coninc sprac: ‘Hets mi bequame.’
 Ferguut antwerde: ‘Uwen name
 En wetic niet, maer goedertiere
 1045 Sidi ende van goeder maniere.
 Ic en ontsecge niet u bede,
 Ic wille u dienen talre stede.
 Maer ic name eer die wapine.
 Gherne waric indie wostine.
 Ic ghere den horen ende die wimpele
 1050 Die houdet die liebart simpele.
 Den swerten ridder salic wijch geven,
 Ochte hi sal mi nemen tleven.
 Magic verwinnen die battaelgie,
 Hier comic weder sonder faelgie.

‘Vriend,’ antwoordde de koning, ‘laat die kwestie nu rusten. Ik zou jullie geschil graag willen beslechten. Als Keye u beledigd heeft, zal hij u genoegdoening moeten geven, ook al spijt dat hem!’

Toen kwam heer Gawein aangelopen en hij sprac de koning aan, omdat hij wel begrip had voor de knaap. ‘Heer,’ zei hij, ‘het is een kwalijke zaak dat heer Keye deze vreemde ridder beschimpt heeft. Hij zal er uiteindelijk spijt van krijgen. Hij heeft heer Perceval ook al van het hof verjaagd met zijn gesmaad. Maar u moest het hem nu maar vergeven. Geef deze knaap toch een wapenrusting! Die mag u hem toch niet weigeren? Waarom laat u hem zo lang aan uw voeten liggen?’ En hij vervolgde: ‘Heer koning, ik zou deze jongeling graag willen vragen mijn gezel te worden. Ik zou graag met hem optrekken.’

‘Uitstekend,’ antwoordde de koning, en Ferguut zei: ‘Ik weet niet hoe u heet, maar u bent vriendelijk en hebt uitstekende manieren. Ik wil graag aan uw verzoek voldoen en u overal ten dienste staan. Maar ik wil toch graag eerst mijn wapenrusting hebben, want ik popel om de woestenij in te trekken en daar de hoorn en de sluier te halen die de leeuw bewaakt. Ik zal strijd leveren tegen de Zwarte Ridder. Mogelijk zal hij mij verslaan. Maar mocht ik de strijd winnen dan kom ik zonder mankeren hier terug

1055	Dan willic mi tote u betrouwen. Betren dan gi en wanic niet scouwen.’ Also mijn her Gawein heft verstaen Dat Ferguut niet en wille achter gaen, Hine sal proeven die avonture
1060	Die menegen ridder es worden tsure, In sijn herte eist hem leet Ende alden andren, Godweet. Si spraken alle ute ere mont Ende vloecten Keyen ter stont.
1065	Ferguut en acht niet om haer seer, Maer den coninc haesti te meer Dat hi hem ridders wapine gave. Die coninc sach wel dat dore have Noch dore bede hi niet en dade.
1070	Hi dede heme bringen ridders gewade: Halsberch, cousen, helm van stale Dede Ferguut ane; het stont hem wale. Mijn her Gawein brochte hem sijn pert. Ferguut besaget, diet sere begert.
1075	Pertsevale brocht hem een swert Dat heme gegeven hadde een sijn wert. Pertsevale was dorper niet, Hi gaeft den coninc ende hiet Dat hijt den knape gorden soude.
1080	Die coninc gordet hem wel houde. Die camerlinc maecte hem vore Ende spien hem sinen rechteren spore. Mijn her Lanceloet, die ridder goet, Spien hem den luchteren ane den voet.
1085	Men sach in sconinx hof nemmere Enen vremden ridder doen meere ere.

en dan zal ik me aan uw leiding toevertrouwen. Een betere heer dan u zal ik nooit treffen!’

Heer Gawein begreep dat Ferguut er niet van wilde afzien het waagstuk te ondernemen dat al zo menig ridder duur was komen te staan, en (bij God!) dat speet niet alleen hem, maar ook alle anderen zeer. Ze waren eenstemmig en vervloekten Keye. Ferguut maalde niet om hun hartzeer maar drong er nog sterker bij de koning op aan hem zijn ridderlijke wapens te geven. De koning zag wel in dat Ferguut op geen enkele manier over te halen was van zijn voornemen af te zien, dus liet hij hem zijn ridderwapenrusting brengen: maliënkolder, beenbekleding, stalen helm. Ferguut trok het allemaal aan en het stond hem goed.

Daarop bracht heer Gawein hem zijn paard. Ferguut bekeek het met verlangende ogen. Perceval toonde hem vervolgens een zwaard dat hij ooit van een van zijn gastheren had gekregen. Hij wist hoe het hoorde en gaf het aan de koning opdat die het de knaap zou aangorden. Dat deed Arthur dadelijk, waarna de kamerheer naar voren kwam om Ferguut de rechterspoor aan zijn voet te binden. Heer Lancelot, de goede ridder, bond de linkerspoor aan. Nog nooit was aan het koningshof een vreemde ridder met meer eerbetoon behandeld.

Het was recht, ic vermete mi das
 Dat hi die beste ridder was
 Die noit quam in sconinx hof.
 1090 Hi ontfinc prijs ende lof
 Die stoute ridder Ferguut.
 Enen willicker nemen uut:
 Mijn her Gawein, die noit en vant
 Sijn genoet in enech lant.
 1095 Hine mochte niewer sijn verwonnen,
 Bedi willic hem sprijs onnen.
 Ferguut was herde wel gereet.
 Een groet ors brochtmen hem gheleet,
 Dat snel was alsoe een vogelij;

1100 Maer hi hadde liever dat sijn.
 Een sciltknappe herde wise
 Brochte heme geleet sijn ors van prise.
 Biden breidele hijt gegreep.
 Doe hilt hem sinen stegereep
 1105 Mijn her Ywein, een ridder coene.
 Hi waerp hem vollec in dartsone.
 Enen vasten scilt, enen dieren,
 Haeldemen hem van quartieren.
 Ane sinen hals dat hine hinc.
 1110 Een ridder heme doe halen ginc
 Enen scacht, starc ende groet.
 Insijn hant dat hine scoet.
 Ferguut was utermaten blide,
 Wel behagedem sijn gesmide
 1115 Ende dat ors daer hi op sat.
 Hine was noit te gemake bat.
 In sinen stegereep hi hem hief:
 Waest den orsse leet of lief,
 Het moeste knielen op den vloer.

En terecht! Ik durf wel te verklaren dat Ferguut de beste ridder was die ooit aan het hof vertoefd heeft. De dappere ridder Ferguut oogstte lof en prijs. Maar voor één ridder wil ik toch een uitzondering maken, en dat is voor heer Gawein, die zijn gelijke nergens vond. Geen mens kon hem overwinnen, daarom geef ik hem de eerste plaats in de eregalerij.

Ferguut was nu uitstekend toegerust. Men leidde hem een groot paard voor dat net zo snel kon lopen als een vogel kon vliegen, maar hij wilde toch liever zijn eigen, voortreffelijke paard, dat toen door een schrandere schildknaap bij hem werd gebracht. Hij greep het bij de teugels. Heer Ywein, een koele ridder, hield de stijgbeugel voor hem op en Ferguut sprong in het zadel. Er werd een kostbaar, sterk schild voor hem gehaald, met vier kwartieren, en dat hing hij om zijn nek. Toen haalde een ridder nog een stevige lans voor hem en wierp hem die toe.

Ferguut was zielsgelukkig. Hij bewonderde het paardentuig en het paard waarop hij zat. Nog nooit was hij zo in zijn schik geweest. Hij ging staan in de stijgbeugels, en het paard moest op de vloer knielen, of het wilde of niet.

1120 'God,' sprac die coninc ende swoer
 'Moet scenden Keyen datti liep oppe
 Desen ridder met sinen scoppe,
 Bedi hi heeften mi verdreven.
 Waer dore hem, hi waer met mi bleven!'

1125 Die sot sat daer biden viere
 Ende riep ten coninc lude sciere:
 'En meslaet u niet, here,
 Want een ridder noit eere
 Sagedi eeren meer gescien.

1130 In corten stonden suldi sien
 Den ridder vander swarter roken
 Sinen scilt ane sinen hals te broken
 Ende bringen u thoeft cleet ende den horen
 Ende vallen u ten voeten voren.'

1135 Also Keye dien sot versteet,
 Wel na hi van torne spleet.
 En haddement niet vertelt in quaden,
 Hi hadde den sot int vier gebraden.
 Vore den coninc es hi gegaen

1140 Ende loech of hijt niet hadde verstaen.
 Ferguut ten coninc orlof nam
 Ende ane alle sine man.
 Te minen her Gawein es hi comen
 Ende heft orlof ane hem genomen.

1145 Mijn her Gawein in goeder trouwen
 Bevalne sere Onser Vrouwen.
 Ferguut voer volleke daer of.
 Ende ruemde sconinx hof.

'Moge God Keye in het verderf storten,' sprac de koning, 'die deze ridder zo smalend te lijf is gegaan, want hij is er de oorzaak van dat hij me nu verlaat. Als Keye er niet geweest was, was ik Ferguut nu niet kwijt!'

De hofnar, die bij het vuur zat, riep de koning snel toe: 'Wind u niet op, heer! Want u hebt nog nooit een ridder gezien aan wie meer eer te beurt zal vallen. Binnen afzienbare tijd zult u meemaken dat de Ridder van de Zwarte Rots u, met zijn vernielde schild om zijn hals, de sluier en de hoorn komt brengen en hij zal voor uw voeten neervallen.' Keye barstte bijna van woede bij het horen van de woorden van de nar. Als het hem niet bijzonder kwalijk was genomen, had hij het liefst de hofnar in het haardvuur geroosterd. Maar hij liep naar de koning toe en grinnikte, net alsof hij het niet gehoord had.

Ferguut nam afscheid van de koning en van al diens leenmannen. Ook van heer Gawein nam hij afscheid. Die beval hem zeer aan in de hoede van Maria. Toen vertrok Ferguut snel van het koninklijk hof.

1150 Ferguut reet met groter vaert
 - Van fierheden scheen hi liebaert -
 Alden dach toter vespertijt.
 Sere vernoide hem die tijt.
 Een water dat hi liden soude.
 1155 Doe sach hi neven enen woude
 Enen casteel vast ende groet.
 Een groet water daer omme scoet.
 Hi quam gereden aen dien casteel
 Die scone was; men hieten Ydel.
 1160 Ene lange brugge hi voer hem vant
 Ende enen ridder, die op sine hant
 Hilt enen edelen valke diere,
 Ende meide hem op die rivire.
 Met hem ginc een joncfrouwe scone.
 Hen was so scone onder den trone!
 1165 Volmaect hadse die nature,
 Noit man sach sulke figure.
 Hen sal u lieden niet vernoen
 - Die niet wille horen, lope met coyen.
 1170 Ic wille u seggen die waerheit
 Vander joncfrouwen scoenheit.
 Die joncfrouwe hiet Galiene.
 Die voere al tlant dore van Aliene,
 Hine vonde gene so wel gereit.
 1175 In hare was alle hovesscheit,
 Si mochte te rechte sijn keyserinne.
 Het ware wel recht dat haer die minne
 Een deel in dat herte quame
 Ende si te minnen vername.
 1180 Waric Venus, die geeft die minne,
 Ic ware al geel in haren sinne.
 Sine mochte niet bet sijn dan in hare.
 Si heeft grauwe ogen ende clare,
 Brune wintbrauwen, gheoget reine,
 1185 Niet te groet, te maten cleine,
 Tforhoeft up heven ende slecht,

In hoog tempo reed hij, fier als een leeuw, tot laat in de middag. Het kon hem niet snel genoeg gaan. Hij moest ergens een rivier oversteken, en daar zag hij aan de rand van een woud een groot, goed versterkt kasteel, omringd door een diepe gracht. Hij reed op het schitterende kasteel af; het heette Ydel. Hij zag een lange slotbrug voor zich, en een ridder die een kostbare, edele valk op zijn hand droeg waarmee hij op watervogels jaagde. Er was een mooi meisje bij hem, mooier vind je op heel de aarde niet! De natuur had haar rijkelijk bedeed, nooit eerder zag je zo'n volmaakt schepsel. U zult zich niet vervelen als ik eens naar waarheid vertel hoe mooi ze was, en als u er niet naar wilt luisteren, gaat u maar een straatje om.

Het meisje heette Galiëne, en al zou je helemaal naar Aliëne reizen, je vindt niemand zo volmaakt in haar soort. Ze was hoofs in hart en nieren, ze had wel keizerin kunnen zijn. Het zou terecht zijn als de Liefde in haar hart kwam en daar zou ontwaken. Als ik Venus zou zijn, de godin die mensen verliefd laat worden, dan zou ik haar hart geheel beheersen. Venus kan zich geen betere woonplaats voorstellen dan haar hart!

Het meisje had bruine wenkbrauwen en heldere, stralende, grijsblauwe ogen, niet te groot en niet te klein. Ze had een hoog, gewelfd, glad voorhoofd

Haer ansichte lanc ende recht,
 Wit alse een snee, te poente roet.
 Een mochter hem in besien ter noet.
 1190 Die lippen roet, den mont nauwe,
 Vele soeter dan enech dauwe.
 Haer tande clene, wit, na gestaen.
 Haer adem roec als galigaen.
 Over die scouderen was si smal
 Ende wel gescepen over al.
 1195 Haer aerme lanc, cleine witte hande.
 Scoenre wijf noit man bekande.
 Hens nieman diese volprisen mochte,
 Want Nature al haer gedochte
 1200 Dede ane hare, doe si was geboren
 Daer si hondert ane verloren.
 Galiene ginc met haren oem.
 Si nam sijns goeden goem.
 Ferguut hi groete seere
 Die joncfrouwe ende dien here
 1205 Ende bat herberge dien nacht.
 Die goede man was wel bedacht
 Ende seide: 'Vrient, wille come motti sijn.
 Ghi selt wel te ghemake sijn,
 1210 Men sal u wel doen u ghevoech,
 U pert sal orscorens hebben gnoech.'
 Ferguut den here wel verstoet.
 Doe beitte hi ende maecte hem te voet.
 Galiene vollijc gegreep
 Ende hilt heme sinen stegereep.
 1215 Fergute waest leet in sijn gedochte,
 Want Nature noit en wrochte
 Scoenre wijf dan Galienen.
 Sijn wert wijsdem datti alenen
 1220 Vrouwen ende joncfrouwen ere dade
 Ende hi volchde sinen rade.

en haar gezicht was slank en ovaal, sneeuw wit, met op de juiste plaats een bloesje. Je kon je in haar gelaat spiegelen als je zou willen. Haar lippen waren rood en ze had een kleine mond, zoeter dan dauw, en kleine, witte, dicht opeenstaande tanden. Haar adem rook naar specerijen. Verder had ze smalle, goedgevormde schouders, lange armen en kleine, blanke handen. Nog nooit zag je een mooiere vrouw... haar schoonheid kan onmogelijk helemaal beschreven worden, want vrouwe Natuur had haar al bij haar geboorte alles geschonken wat ze kon, ten nadele van wel honderd andere vrouwen.

Galiëne was in het gezelschap van haar oom, voor wie ze goed zorgde. Ferguut begroette het meisje en de man beleefd en vroeg om onderdak voor de nacht. De goede man was heel welwillend en zei: 'Vriend, wees welkom! We zullen u van alle gemakken voorzien en u alles geven wat u nodig hebt. Er is ook volop haver voor uw paard.'

Ferguut hoorde deze woorden en steeg af. Galiëne schoot toe om de stijgbeugel voor hem vast te houden. Ferguut voelde zich ongemakkelijk, want de natuur had nog nooit een mooiere vrouw geschapen dan Galiëne. Zijn gastheer, de kamerheer, had hem geleerd dat hij vrouwen en meisjes altijd beleefd moest bejegenen en hij volgde diens instructies op.

Die joncfrouwe nam hi bider hant
 Ende si heme weder. Doe quam een seriant
 Ende dede heme sine wapine uut.
 In een bliaut bleef Ferguut
 1225 Al bloet staende van sindale.
 Hi was gescepen herde wale.
 Die joncfrouwe wel sere besach
 Dien ridder, dien si wale mach.
 Wel bequam hare sijn gelaet.
 1230 Die Minne versiet wel ende verstaet
 Dat tijt ware, datsi in haer quame
 Ende si te minnen vername.
 Si sette een scicht in haren boge
 Ende scoet der joncfrouwen dore doge
 1235 In therte so diep, hen conste verdriven
 Noit meester; het moeste met haer bliven.
 In wil niet dats mi yemen veronste
 Dat ic seide, dat Minne conste
 Scichte schieten of quarele.
 1240 Al ware een man in drie castele
 Dore wapent met yserre ofte met stale,
 Si dore scoten met haren strale.
 Die Minne es soe ghetrahijnt,
 Hare scichte sijn soe ghefenijnt,
 1245 Wien si scietet, wijf of man,
 Dat hijs genesen niet en can.
 Dit scicht die scone binnen heft,
 Si salt dragen den dach datsi left.
 Galiene sere versucht.
 1250 Si decket sere, want si vrucht
 Dats haer oem mach werden in inne
 Datsi ten ridder waert draget minne.
 Enen bonten mantel ter vaert
 Brochtmen hem ende dede op sijn paert.

Galiëne en Ferguut pakten elkaar bij de hand, waarna er een dienaar kwam aanlopen om hem te helpen met zijn wapenrusting. Ferguut hield alleen zijn zijden overkleed aan. Hij was een bijzonder knappe man en het meisje nam de ridder, die haar wel beviel, nauwlettend op. Ze vond dat hij er goed uitzag.

Amor zag alles en begreep dat het tijd was om in actie te komen en haar verliefd te maken. Hij zette een pijl op zijn boog en schoot die door de ogen van het meisje regelrecht haar hart in, zó diep dat geen enkele heelmester hem nog zou kunnen verwijderen. Hij zou er voor altijd in blijven steken. Ik hoop niet dat iemand het me kwalijk neemt als ik zeg dat de god van de Liefde pijlen afschiet. Al zat een mens in drie met ijzer of staal bewapende kastelen, dan nog zou de Liefde hem met haar pijlen kunnen doorboren. De Liefde is zo verraderlijk, en haar pijlen zijn zo in gif gedoopt dat wie zij ook maar bestookt, man of vrouw, er niet meer van genezen kan. Zo'n pijl zat er nu in het hart van het mooie meisje, en die zou ze met zich mee dragen zo lang ze leefde.

Galiëne slaakte een diepe zucht, maar ze probeerde die goed te verbergen, want ze was bang dat haar oom zou merken dat ze verliefd was geworden op de ridder. Men bracht Ferguut een mantel van bont, en zijn paard werd naar de stal gebracht,

1255	Men hevet gewreven ende geconreit, Die crebbe vol evenen vore hem geleit. Dors ginc eten sere ende vast. Nu peinsde die wert omme sinen gast,
1260	Ende Ferguut doet dat hi ghert, Want sinen orsse niet en deert. Indie zale sijn si gegaen. Galiene was ghevaen Met minnen, die sere ontsiet Haren oem, maer hine merkes niet.
1265	Enen pellen gincmen daer spreden, Daer si op saten onder hen beden, Ferguut ende die joncfrouwe Diene minde met goeder trouwe. Sine dorste hem gewagen niet,
1270	Want si die onnere ontsiet. Die riddere hare noit wort en seide, Dus satense ende swegen beide Datmen ene grote mile Mochte hebben gegaen die wile.
1275	Si en dorste no hi en conste mede, Daer omme die tale bleef tier stede. Men hietse dwaen ende gaen eten. Si dwoegen ende sijn geseten. Men brochte hem spisen gnoech
1280	Ende van wine haer gevoech. Si aten ende men hiet op doen. Doe quam gelopen een garsoen Ende dede op dat ammelaken. Van wilden dieren ende van draken
1285	So was die tafle gehouwen. Ic wanemen inder Dunouwen Tafle en vonde so wel gewrocht;

waar het drooggewreven en geroskamd werd en waar een krib met haver voor het dier gevuld werd. Het paard begon onmiddellijk gretig te eten.

Vervolgens wendde de gastheer zich tot zijn gast, die zich helemaal op zijn gemak voelde want het ontbrak zijn paard aan niets. Ze begaven zich naar de ridderzaal. Galiëne was tot over haar oren verliefd en bang dat haar oom dat zou merken, maar dat deed hij niet. Er werd een tapijt uitgespreid waarop ze samen gingen zitten, Ferguut en het meisje dat zo veel van hem hield. Ze durfde hem niets te zeggen want ze was bang dat ze een flater zou slaan. De ridder zei ook geen woord tegen haar, en zo zaten ze daar met z'n tweeën zo'n tijd te zwijgen dat je ondertussen wel een mijl had kunnen afleggen. Zij durfde niet en hij wist niet wat te zeggen, en dus bleef het stil.

Toen werd hun verzocht de handen te wassen en aan tafel te gaan; dat deden ze. Er werd hun overvloedig voedsel en wijn gebracht. Na het eten werd de tafel weer afgeruimd en toen kwam er een dienaar om het tafellaken weg te halen. Die tafel was versierd met houtsnijwerk met wilde dieren en draken. Ik weet zeker dat je tot ver in de Donaulanden niet zo'n mooie tafel vindt.

1290 Diese makede was wel bedocht.
 Men deetse op ende die scragen.
 1295 Die wert ginc Fergute vragen
 Wanen hi quame, wat hi sochte.
 Ferguut seit heme, die niet en rochte
 Te liegene, hoe hi te hove quam
 Ende hoe hi sine wapine nam
 1300 Ende hoe hem her Keye liep oppe
 Indie zale met sinen scoppe.
 Daer na teldi hem te waren
 Hoe hi ter roken wilde varen
 Den wimpel halen ende den horen.
 1305 ‘Comt mi die swerte ridder te voren,
 Ic segt u wel alsonder faelgie,
 Ic sal hem leveren battaelgie.
 Magicken verwinnen ende matten,
 Ic sal sijn hoeft diere scatten.’
 1310 Die goede man wel verstoet
 Dat Ferguut hadde stouten moet.
 Het was heme utermaten leet
 Dat hi die aventure ane geet
 Ende seide: ‘Lieve jongelinc,
 1315 Niet lief en hadde u die coninc
 Die u sende in dese avonture,
 Die menegen man es worden sure.
 Nieman en mach danen comen,
 Die ridder heft menegen tlijf genomen.
 1320 So sal hi u, gi selter sterven,
 Hi sal een hoeft meer moeten kerven.
 Ic rade u wel dat gijs ontbert
 Ende ghi ter roken niet en vaert.
 Laetse den duvel volen gaen!
 Ghi hebt ene sotheit onder staen:

Degene die hem gemaakt had was een vakman! Het tafelblad werd weggehaald, en daarna werden de schragen opgeruimd.

Vervolgens vroeg de gastheer aan Ferguut waar hij vandaan kwam en wat zijn reisdoel was. Ferguut, die er niet aan dacht onwaarheid te spreken, vertelde hem hoe hij aan het hof terecht was gekomen, waar hij zijn ridderlijke wapenrusting had gekregen, en hoe heer Keye in de ridderzaal de spot met hem gedreven had. Ook vertelde hij van zijn plan naar de Rots te gaan om de sluier en de hoorn te veroveren. ‘Als ik die Zwarte Ridder tegenkom, zal ik hem zijn vet geven, dat zeg ik u zonder mankeren. Mocht ik hem overwinnen en aan mij onderwerpen, dan kost het hem zijn kop!’

De goede man zag wel dat Ferguut voor geen kleintje vervaard was, maar het speelt hem ook dat hij dit avontuur wilde ondernemen. ‘Lieve jongen,’ zei hij, ‘de koning die u heeft uitgestuurd op deze onderneming, die voor menigeen zo slecht is afgelopen, gaf niet erg veel om u. Er is daar nog nooit iemand levend vandaan gekomen, die Ridder heeft ze allemaal gedood. En zo zal het u ook vergaan, het kost u uw leven. En de Ridder zal weer een hoofd kunnen afhakken. Zie ervan af, dat raad ik u dringend aan, en ga niet naar de Rots toe. Laat ze allemaal naar de duivel lopen! U haalt zich een stommiteit op de hals:

Die swarte ridder es so fel,
 Hi nemt u thoeft, dat wetic wel.
 Si hebben hier gesocht den horen
 Diere haer leven omme verloren.
 1325 Hens ridder indie werelt gheen
 Die name heeft jegen hem twee sleen.’
 Ferguut verstont wel sinen wert.
 Hi was blide ende onververt
 1330 Ende sprac: ‘Lieve here, en segt nemmeer.
 Ic en weter ghenen andren keer.
 Groet wint gesit met clenen regene.
 Die hem vervaert, berghe hem in devene.
 Ic sal der liebardinnen simple
 Den horen nemen ende den wimple.
 1335 Lieve her wert, en raet mi niet
 Dat ic minen scilt die gi siet
 Adus geel te hove drage.
 Men maecte van mi ene sage!
 1340 Mijn her Key hilt met mi sijn spod;
 Hi hadde recht, also help mi God!
 Mijn lijf omme den horen verdwijnt.’
 Also die wert hort dat hi hem pijnt
 Om niet dat hi den ridder bat,
 1345 Hi sprac: ‘Vrient, ic en seit niet op dat
 Dat u soude wesen quaet.
 Nu doet dat u in therte staet.
 Ghi sijt in avonturen groet.
 God moet u bringen uter noet!’
 1350 Alsi dus saten ende spraken,
 So gincmen die bedden maken.
 Een knape quam ende hiet op staen
 Die heren ende slapen gaen.
 Ferguut stont op, die sere vaect.
 Vollec hi hem te bedde maect.

die Zwarte Ridder is zo kwaadaardig, hij zal u absoluut doden. Iedereen die op die hoorn is uitgeweest heeft het met de dood moeten bekopen. Er is geen ridder ter wereld zo berucht als hij.’

Ferguut begreep zijn gastheer uitstekend, maar hij bleef opgewekt en onvervaard. ‘Lieve heer,’ zei hij, ‘laten we er maar over ophouden, ik zie toch geen andere oplossing. Een storm gaat vaak liggen door een klein regenbuitje. En wie bang is moet zich maar in het haverveld verschuilen. Ik zal die leeuw de hoorn en de sluier afhandig maken. Lieve heer, u kunt me toch niet vragen mijn schild zo ongeschonden als het nu is terug te brengen naar het hof? Ze zouden zich doodlachen! Heer Keye zou me bespotten en hij zou nog gelijk hebben ook, zo helpe mij God! Ik brand van verlangen naar die hoorn.’ Toen de gastheer merkte dat het vergeefse moeite was nog verder aan te dringen, zei hij: ‘Vriend, ik zei het niet met de bedoeling het u onaangenaam te maken. Doe wat u zich zo vast heeft voorgenomen. Maar u verkeert in groot gevaar, moge God u behoeden!’

Terwijl ze zo hadden zitten praten, waren de bedden in gereedheid gebracht en een dienaar kwam zeggen dat de heren konden gaan rusten. Ferguut, die bijna omrolde van de slaap stond op en haastte zich naar bed.

1355	Doe gingensi alle gader slapen. Die joncfrouwe lach in vroewaken Die te Ferragute hadde haer gepeins. Si keerde hare hier ende gheins, Sine wiste watsi secgen mochte.
1360	Si verscoet dicke ende versochte: 'O wi Ferguut, wel soete amijs, Dat ic nu doge, hoe lettelt wettijs! Amijs? Wat seggic, sottinne? Ic en sagen noit dan heden hier inne.
1365	Arger ben ic dan een dief Dat ic den genen wille hebben lief, Die ic noit en sach meer dan heden, Noch en sprac in eneger steden. Morgen so sal hi orlof
1370	Betide nemen ende rumen thof. Dan sal hi nemmer van mi weten. Saen sal hi mijns vergeten. In weet hoes hem gedinken mochte.
1375	Dade hi alenen in sijn gedochte Daer hi quame, alle joncfrouwen, Het ware heme quaet, te minen trouwen. Hi vaert tielec wech metten dage. Hoe sal hi geweten mine clage Hoe wel dat icken minnen mach?
1380	Hi sal mi geven den doet slach. Wisti dat ic in selken vare In allen stonden dore hem ware, Hine dade nemmer die dorperheide Dat hi mi sine minne ontseide.
1385	Secgict hem niet, hine weet nommer. Wi! seggict hem, ic segge mi commer.

Ook de anderen gingen naar bed, maar het meisje, dat alsmaar aan Ferguut lag te denken, kon de slaap niet vatten. Ze draaide zich van de ene zij op de andere en wist niet wat ze tegen hem zou kunnen zeggen. Dan weer schrok ze op en zuchtte ze diep:

'Ach, Ferguut, teerbeminde! Je hebt er geen idee van wat ik te lijden heb... Teerbeminde? Hoor mij nou, ik lijk wel niet goed bij m'n hoofd! Tot vandaag heb ik hem nog nooit gezien. Ik ben wel heel erg slecht dat ik iemand wil beminnen die ik tot op de dag van vandaag niet eerder gezien heb en die ik nog nooit heb gesproken.

Morgenvroeg neemt hij afscheid en dan is hij weer vertrokken. Dan zal hij nooit meer iets van me horen en hij zal me snel vergeten zijn. Ik zou niet weten waarom hij nog aan mij zou denken. Het stond hem mooi als hij zijn hart verliest aan alle meisjes waar hij komt.

Ja, morgenvroeg vertrekt hij, bij het aanbreken van de dag. Hoe zal hij dan ooit nog te weten komen dat ik mijzelf beklag en hoezeer ik hem bemin? Ik zal nog sterven van liefde! Als hij wist dat ik om hem in zo'n voortdurende, angstige onzekerheid verkeer, zou hij niet zo lomp zijn mij zijn liefde te ontzeggen. En als ik hem dat niet vertel, zal hij het nooit ofte nimmer weten! Maar als ik het wél vertel breng ik mezelf in een moeilijk parket...

1390 Waer soudic nemen die gedachte?
 Ic soude onneren mijn geslachte.
 Ic lage mi liever indie doet kiste
 Dan hijt van minen monde wiste.
 Wat doe ic dan? ic sal wech vlien,
 Om enen andren salic spien.
 In willen sien in al mijn leven.
 1395 Mijn vader wille mi emmer geven
 Enen hogen prinche, enen coninc,
 Vele scoenre dan desen jongelinc.
 Ay, scoenren, wat hebbic geseit?
 So sconen ware mi onghereit,
 Want nieuwer sijn genoet es.
 1400 Wiste hi doch hoet met mi es
 Ende icken lachterde so sere,
 Hine minde mi nemmermere.
 Want hine mimt mi groet no clene.
 1405 Gisteren so sat hi bi mi allene,
 Hine sprac te mi wert noit entwint.
 Dat haddi, haddi mi ghemint.
 Ic wane hijs niet togen en can.
 Wat soudic minnen selken man?
 1410 Morgen vroe, alst sal graken,
 Sal hi hem betide wech maken,
 Hier en blijft niet sine scoenheit.
 Soe sal hi mi sijn onghereit.
 Sine scoenheit, wat bestaetsi mi?
 1415 Waer omme spreke ic ende twi
 Sal icse heme nemen ende sine cracht?
 Neen ic, bider goeder nacht.
 Mi ware leet sine mesquame.
 Ic gave heme eer dan ic hem name.
 1420 Dus leit die joncfrouwe in pinen,
 Si versucht sere ende waent verdwinen.

Maar wat haal ik me toch allemaal in mijn hoofd! Ik zou mijn familie te schande maken. Ik zou nog liever sterven dan dat hij het uit mijn mond hoort. Maar wat dan? Ik zal vluchten, en een ander zoeken. Ik wil hem van mijn leven niet meer zien! Mijn vader wil me vast wel een hooggeboren prins tot man geven, of een koning, die veel knapper is dan deze jongeman.

Ach, knapper? Wat zeg ik nu weer! Ik zal nooit een knappere man vinden, omdat niemand zijn schoonheid evenaardt. Als hij wist hoe het er met mij voorstaat en dat ik zulke schandelijke gedachten over hem koester, zal hij wel nooit van me houden. Trouwens, hij houdt helemaal niet van me, want gisteravond heeft hij alleen maar bij me gezeten, zonder een woord tegen me te zeggen. Als hij verliefd op me was geweest, had hij wel iets gezegd.

Ik denk dat hij er niet voor kan uitkomen. Waarom zou ik dan van zo'n man houden? Morgen in alle vroegte gaat hij ervandoor en dan ben ik die mooie jongen kwijt! Maar wie geeft me het recht op hem en zijn schoonheid?

Waar heb ik het eigenlijk over? En waarom zou ik aanspraak maken op zijn schoonheid en zijn kracht? Nee, dat doe ik niet, in geen geval! Ik zou het vreselijk vinden als hij ongelukkig was. Ik geef hem liever dan iets van hem te nemen...'

Zo lag de jonkvrouw te piekeren. Ze slaakte diepe zuchten en leek wel weg te kwijnen.

Die Minne dat spel haer leert.
 Menechfout si hare op tbedde keert.
 Dus gelt die Minne achter lande
 Den ridders haer saut menegerande.
 1425 Der joncfrouwen heft sijs oec gegeven;
 Sine werdes quite in al haer leven.
 Het was hare utermaten leet
 Datter Ferguut niet af enweet.
 1430 Si hadde sochter die pine gehouden,
 Hadde die ridder geweest vergouden.
 Bedi hadsijs te meerren pant.
 Inharen rade datsi vant
 Datsi vanden bedde wille op staen
 1435 Ende tote Fergute gaen
 Die tote hare niet een twint
 En peinst, no weet dat sine mint.
 Si stac ane haer hemde sidijn
 Ende ene pelse hermerijn.
 1440 Stillekine es si gegaen
 Toter cameren ende heftse ondaen.
 Al met ghemake ginc si vort.
 Haer ware leet, haddement gehort.
 Toten bedde dat si quam,
 Ferguut si slapende vernam.
 1445 Si stont al pensende een lanc stic.
 ‘Wacharme!’ seitsi, ‘wat salic
 Ten ridder secgen, als hi ontwaect?’
 Wel naer hadsi haer weder gemaect
 Ten bedde, daer si lach te voren.
 1450 Maer die Minne riet hare in doren
 Datsine wecte liselike
 Den ridder, ende seide hem hastelike
 Algader hoet met haer stoet ende ware.
 Galiene was in vare
 1455 Dat sijt den ridder soude gewagen.

En dat alles leerde de Liefde haar. Voortdurend draaide ze zich van de ene op de andere zijde. Ja, zo betaalt de Liefde haar volgelingen overal ter wereld, en zo beloonde ze ook deze jonkvrouw, voor de rest van haar leven.

Galiëne vond het verschrikkelijk dat Ferguut niets wist van haar gevoelens en dat was gemakkelijker te dragen geweest voor haar als hij óók zo gekweld was door de Liefde. Daarom deed alles haar nog meer verdriet. Ze besloot op te staan om naar Ferguut toe te gaan, die helemaal niet aan haar dacht, en ook niet wist dat ze hem beminde.

Ze trok een zijden hemd aan en een met hermelijnbont gevoerd onderkleed en sloop weg om de deur van zijn kamer open te doen. Ze liep op haar tenen, want ze wilde niet dat iemand haar hoorde en kwam zo bij het bed met de slapende Ferguut, waar ze lange tijd bleef staan peinzen.

‘Ach, wat moet ik toch tegen hem zeggen als hij wakker wordt?’ Ze wilde al weer bijna teruggaan naar haar eigen bed toen de Liefde haar influisterde dat ze hem zachtjes wakker moest maken en hem dan meteen moest vertellen hoe het met haar gesteld was. Maar Galiëne was veel te bang om dat aan de ridder te vertellen.

Die Minne gincse weder jagen
 Ende riet hare, datsi haren moet
 Den ridder ondeckte ende hoet haer stoet.
 Hen es dorper ne geen so fine,
 1460 Hem ensoude ontfarmen haer pine
 Die si dogede, die joncfrouwe.
 Si wranc haer hande met groten rouwe
 Ende si versuchte ende weende sere,
 1465 Want het dochte hare grote onnere.
 Op sine herte tintelde hare hant.
 Ferguut ontwakede alte hant
 Ende vant knielen Galiënen
 Vore hem, ende sere wenen.
 Ferguut gegreepse herde saen
 1470 Ende seide: 'Joncfrouwe, gi sijt gevaen!
 Segt mi, wat soekedi hier nu?'
 Galiëne sprac: 'Ic come hier tu
 Lief, u minne heft mi ghevaen.
 Ghine troest mi, si sal mi verlaen.
 1475 U minne doet mi groten toren.
 Al mine herte hebbic verloren
 Die hier tote u quam gevaren.
 Waer es soe, lief? Wijstse mi, caren!
 Geeft mi mijn herte, soe doedi wel.'
 1480 Ferguut sprac: 'Houdi u spel,
 Joncfrouwe? In sach u herte nie.
 Sine quam hier niet; in segt bedie
 Haddicse, ic en gavese u niet.
 Ic ensachse nie, joncfrouwe, vliet!'

1485 'Ay! her ridder, en secges nemmeer.
 Ghi hebt mijn herte, gi doet mi seer.
 Ghi hebter qualijc omme gesien
 Dat gi mi wech hetet vlien.
 Si es tuwen dienste lude ende stille.

Opnieuw stookte de Liefde haar op en adviseerde haar haar gevoelens en haar gemoedstoestand aan de ridder te onthullen. Hij moest wel een enorme lomperik zijn als hij geen medelijden zou krijgen met haar en haar leed. Wanhopig wrong ze zich de handen en zuchtte en weende, want ze vond het allemaal heel oneervol.

Zachtjes raakte ze zijn borstkas aan, op de plaats waar zijn hart zat, waardoor Ferguut wakker schrok. Hij zag hoe Galiëne voor hem knielde en bittere tranen stortte. Hij greep haar vast en zei: 'Vrouwe, ik heb u te pakken! Vertel me wat u hier zoekt, op dit uur van de nacht.'

'Ik ben naar u toe gekomen, liefste, omdat mijn liefde voor u mij gevangenhoudt,' antwoordde Galiëne. 'Als u mij niet troost, zal ik sterven van liefde, want ik lijd zeer onder mijn liefde voor u. Ik heb mijn complete hart verloren, het is hier, bij u! Waar is het gebleven, liefste? Wijs me toch waar het is, geef me mijn hart terug, lieve vriend, daar zult u goed aan doen.'

'Maakt u een grapje, jonkvrouw?' vroeg Ferguut. 'Ik heb uw hart niet gezien. Het is hier helemaal niet geweest. Als ik het had, zou ik het heus wel teruggeven, daarom zeg ik het niet. Maar ik heb uw hart echt niet gezien, jonkvrouw. Ga dus maar weer!'

'Ach, heer ridder, zeg dat toch nooit meer! U hebt mijn hart, en u kwelt mij. Het was geen goed idee van u om me weg te sturen. Mijn hart staat voor altijd en eeuwig tot uw dienst,

1490 Ghi moget met mi doen uwen wille.
 Ic en werde nemmer blide
 Sonder u in enegen tide.
 Om u ben ic in groter noet.
 Ghi hebt mijn leven ende mijn doet.’

1495 Al lachende so sprac Ferguut:
 ‘Joncfrouwe, omme ander dinc ben ic uut
 Dan omme dusdane saken comen:
 Ene battaelgie hebbic genomen
 Die ic emmer voldoen moet.

1500 Joncfrouwe, gevalse mi goet
 Tote u salic weder keren.
 Dan suldi mi te minnen leren.
 Mine minne sal u sijn gereet
 Ende al dat ic mach doen, Godweet!

1505 Maer ic bidde dat gi mi verste gef
 Tes mi die ridder gesproken heft
 Dien men heet vander roken zwert,
 Hoe sere dat mi te pinen wert.
 Want in weet ghene keyserinne

1510 Dier ic orlovede mine minne,
 Vore dat ic hebbe verwonnen
 Den ridder, wils mi God onnen.’
 Alsoe dit die joncfrouwe versiet
 Hastelike si danen sciet.

1515 Op hare bedde es si gegaen.
 Si was met groten sere bevaen.
 Si scaemde hare utermaten sere
 Dat si op minne ten jonchere
 Ginc, diese haer ontseit heft.

1520 Hare rouwet sere datsi left.
 Si hilt hare selven over quaet
 Datsi noit dede die overdaet.

en u mag alles met me doen wat u wilt. Zonder u zal ik geen gelukkig ogenblik meer hebben. Ik verkeer in grote nood omwille van u. Mijn leven ligt in uw handen!’

Lachend antwoordde Ferguut: ‘Jonkvrouw, ik ben op heel andere zaken uit dan op uw hart. Ik heb een uitdaging tot een tweegevecht aangenomen, en die moet ik aannemen. Als het allemaal goed met me afloopt, kom ik bij u terug en dan moet u me maar eens een lesje geven in de liefde. Dan kunt u mijn liefde krijgen en alles wat ik nog meer kan geven, God weet! Maar ik vraag u nu mij uitstel te verlenen totdat ik de Ridder van de Zwarte Rots, zoals hij genoemd wordt, heb gesproken, hoe slecht dat ook voor me zal aflopen. Want ik zou mijn liefde nog niet aan een keizerin durven schenken vóór ik, als God mij dat zal toestaan, die ridder heb overwonnen.’

Het meisje begreep alles en ging haastig terug naar bed. Ze was diep bedroefd en schaamde zich ook hevig dat ze naar de jongeman toe was gegaan in de hoop dat hij haar liefde zou beantwoorden in plaats van haar af te wijzen. Het speet haar dat ze leefde en ze vond het bijzonder slecht van zichzelf dat ze zo verkeerd gehandeld had.

1525 Ene wile seitsoe, si soude haer herten,
 Soe soude si comen uter smerten.
 Ene ander werf in haren sinne
 Seitsoe, dat haer noit wijf om minne
 In haer geslachte tleven nam.
 Sine souts niet doen, al was si gram.
 1530 Doe seidsoe: 'Morgen vroe alst daget,
 Soe willic oec varen ter jaget
 Te minen vader, sonder orlof.
 Ic wille der minnen comen of.'

 Binnen dien dat dus gemict
 1535 Die joncfrouwe, quam die dach gestRICT
 Indie sale; het was claer daer uut.
 Hastelike wart op Ferguut,
 Hi wilde sine wapine anedoen.
 Doe brochse voer hem een garsoen.
 Hi was gewapint ghereet.
 1540 Men brochte sijn ors vor hem geleet;
 Hi spranc vollijc in dat gesmide.
 Sijn ors was utermaten blide.
 Te sinen wert nam hi orlof
 1545 Ende seide hi wilde rumen thof
 Ende daerna ane die joncfrouwe,
 Die stont bevaen met groten rouwe.
 Doe ruemdi die jegenode;
 Tors liep wech, en deet niet node.
 Sijn wert wijsdem dien pat
 1550 Ter roken wert; sere hi hem bat
 Oft hi vanden wige heft die ere,
 Dat hi te heme weder kere.

Het ene moment zei ze dat ze zich door het hart zou steken om van haar verdriet verlost te worden, maar het volgende moment bedacht ze weer dat in haar familie een vrouw zichzelf nog nooit van het leven had beroofd uit liefdesverdriet. Dat zou zij dus ook niet doen, hoe terneergeslagen ze nu ook was. Toen besloot ze: 'Morgenvroeg, zodra het dag wordt, ga ik meteen terug naar mijn vader, zonder afscheid van mijn oom te nemen. Ik zal die verliefdheid wel kwijtraken!'

En terwijl de jonkvrouw dit alles zo overwoog, viel het eerste daglicht de grote zaal binnen. Het was helder weer. Ferguut haastte zich uit bed om zijn wapenrusting aan te trekken, die hem door een dienaar gebracht was. Zodra hij bewapend was, brachten ze hem zijn paard en sprong hij in het zadel. Het paard hinnikte verheugd. Ferguut zei zijn gastheer dat hij wilde vertrekken en nam afscheid van hem, en daarna van de diepbedroefde jonkvrouw.

Daar ging hij! Het paard wilde maar al te graag op pad en Ferguuts gastheer wees hem de weg naar de Zwarte Rots. Hij vroeg Ferguut dringend bij hem terug te keren, mocht hij de strijd winnen.

1555

Ferguut sprac: 'Here, u gebod
Salic doen, wille mi helpen God.
Hebbic dien horen ende thoeft cleet,
Ic sal tote u comen gereet.'
Doe sciet Ferguut van sinen wert
Ende reet vaste ter roken wert.

'Heer, ik zal doen wat u vraagt, God sta me bij!' beloofde Ferguut. 'Als ik de hoorn en de sluier buit heb gemaakt, kom ik meteen terug.' Toen scheidde Ferguut van zijn gastheer en ging hij in hoog tempo op weg naar de Rots.

Bron: E. Rombauts e.a. (ed.), *Ferguut*. 's-Gravenhage 1982.

Vertaling: Ingrid Biesheuvel